

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลมากกว่า 2 ทศวรรษ นับตั้งแต่การประชุมสิ่งแวดล้อมโลก (The United Nations Conference on the Human Environment: UNCHE) ครั้งแรกที่กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน เมื่อปี พ.ศ. 2515 และกระบวนการดังกล่าวทวีความสำคัญยิ่งขึ้นหลังจากการประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development: UNCED) หรือการประชุมสุดยอดระดับโลก (The Earth Summit) ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. 2535 และในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการประชุมสุดยอดระดับโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2002 (World Summit for Sustainable Development 2002) ที่กรุงโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ซึ่งได้เน้นถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในลักษณะการเป็นหุ้นส่วนเพื่อให้มีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมและบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2546 หน้า 39)

การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผลสืบเนื่องมาจากแนวคิดที่ว่า การมีส่วนร่วมจะนำไปสู่กระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ประกอบกับทิศทางของพัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในประเทศไทย ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวในสิทธิและเรียกร้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของรัฐมากขึ้น หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญทั้งในแง่การเมืองและกฎหมาย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติหลายมาตราที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น มาตรา 46 56 59 79 เป็นต้น ซึ่งสิทธิการมีส่วนร่วมตามมาตราดังกล่าวนี้ได้สร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ให้แก่ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะใน 2 เรื่องใหญ่ๆ คือ (1) การสงวน บำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทาง

ชีวภาพ ตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืนและสมดุล (2) การควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตที่ดี ตามหลักการคุ้มครองคุณภาพชีวิต (นันทวัฒน์ บรรมานันท์ และแก้วคำ ไกรสรพงษ์, 2544. หน้า 103 - 115)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับภาครัฐในรัฐธรรมนูญฉบับนี้นับว่าเป็นเรื่องใหม่ เนื่องจากในอดีตเฉพาะรัฐเท่านั้นซึ่งมีหน้าที่โดยตรงแต่เพียงผู้เดียวในการดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่เมื่อมีความขัดแย้งระหว่างองค์กรของรัฐกับประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หรือการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ย่อมชี้ชัดถึงปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง แต่การมีส่วนร่วมดังกล่าวกลับต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งในแง่มุมต่างๆ ในทางกลับกันก็กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ขัดขวางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่เห็นได้ชัดเจนและกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนที่สำคัญนั่นก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย

ปัจจุบันวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่นิยมใช้กันอยู่มี 2 วิธี คือ การฝังกลบขยะ (Sanitary Landfill) และการเผา (Incineration) จากการศึกษาพบว่า การกำจัดขยะที่ผ่านมาของประเทศไทยมักใช้วิธีการฝังกลบเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ง่ายแต่วิธีการนี้ต้องใช้พื้นที่เป็นจำนวนมาก ในขณะที่พื้นที่ฝังกลบมีอยู่อย่างจำกัดและการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะก็มีแนวโน้มที่สูงขึ้น ประกอบกับขยะส่วนใหญ่ย่อยสลายได้ยากและใช้เวลายาวนานในการย่อยสลายทำให้พื้นที่ฝังกลบขยะในปัจจุบันมีไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดจึงมีขยะบางส่วนถูกนำมาเทกอง และบางส่วนยังคงค้างอยู่ตามสถานที่ต่างๆ ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านมลภาวะและความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง (กรมควบคุมมลพิษ, 2541)

ในช่วง 2 - 3 ทศวรรษที่ผ่านมาจึงได้มีการพัฒนาด้านการออกแบบระบบและปรับปรุงวิธีดำเนินการฝังกลบขยะให้ดีขึ้นแต่ประชาชนในหลายพื้นที่ยังเกิดความวิตกกังวลกับปัญหาสิ่งแวดล้อม มีการต่อต้านการฝังกลบขยะใกล้ชุมชนของตน (Not In My Back Yard: NIMBY) (ดวงจันทร์ สิทธิเหรียญชัย, 2544. หน้า 30) เช่น การดำเนินโครงการก่อสร้างศูนย์ขยะมูลฝอยรวมเทศบาลนครอุบลราชธานีในพื้นที่สาธารณะดอนหม้า ได้รับการต่อต้านจากประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลจระแม อำเภอมือเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ไม่ให้เข้าใช้ประโยชน์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เพราะประชาชนมีความกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะผลกระทบต่อแหล่งน้ำใต้ดิน หรือกรณีโครงการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม จังหวัดชลบุรี ซึ่งกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ โดยกรม

ควบคุมมลพิษมุ่งหมายให้เป็นโครงการนำร่องนั้นได้รับการคัดค้านและต่อต้านอย่างรุนแรงจากประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี นับตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. 2543 โดยมีเหตุผลสำคัญคือ (1) พื้นที่ตั้งโครงการไม่เหมาะสมเนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ใกล้ชุมชนมากเกินไป และที่ตั้งของโครงการมีศักยภาพสูงสำหรับการเกษตร (2) ขาดความโปร่งใสในการดำเนินงาน โดยเฉพาะผลประโยชน์จากการซื้อขายที่ดิน ปัญหาดังกล่าวทำให้การหาสถานที่เพื่อฝังกลบขยะมูลฝอยเป็นไปได้ยากขึ้น (สุภรนต์ โจรนไพรวงศ์, 2546 หน้า 356 – 358)

ในส่วนของเทศบาลนครพิษณุโลก ก็ประสบปัญหาในการกำจัดขยะมูลฝอยเช่นกัน เดิมทางเทศบาล ได้กำหนดสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยไว้ 3 แห่ง คือ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยวัดจันทร์ ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เนื้อที่ประมาณ 6 ไร่ สถานที่กำจัดมูลฝอยบ้านดอน ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เนื้อที่ประมาณ 16 ไร่ และสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยหลังเขาสมอแครง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก แต่เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนไปยังพื้นที่ดังกล่าวทำให้เกิดเป็นแหล่งชุมชนหนาแน่น ประกอบกับการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ก่อให้เกิดปัญหาเดือดร้อนจึงถูกต่อต้านจากชุมชนใกล้เคียง (อนุรักษ์ ปิ่นทอง, 2543. หน้า 4)

ปัญหาดังกล่าวนำมาซึ่งการกำหนดนโยบายหลักด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้นเทศบาลนครพิษณุโลกจึงได้ดำเนินการปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในส่วนของบ่อฝังกลบและการดำเนินการฝังกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลโดยการจัดหาพื้นที่เพื่อก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งตั้งอยู่บริเวณบ้านบึงกอก ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เนื้อที่ประมาณ 180 ไร่ และได้เริ่มเปิดใช้งานเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 (สำนักงานความร่วมมือทางวิชาการของเยอรมัน, 2540) ซึ่งผลสำเร็จจากการดำเนินโครงการทำให้ได้รับเลือกเป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมระดับภาค 1 ใน 5 ของประเทศ เป็นกรณีศึกษาในระดับอาเซียนและเป็นต้นแบบในการขยายโครงการไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในประเทศ (เทศบาลนครพิษณุโลก, 2547)

อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลกได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนที่อยู่โดยรอบโครงการ ดังนั้นเทศบาลนครพิษณุโลกจึงเข้ามามีบทบาทเป็นหน่วยประสานและสนับสนุนให้องค์กรและกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ และผู้ที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ปัญหาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการในรูปแบบและขั้นตอนต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะการทำมวลชนสัมพันธ์อันประกอบด้วย (1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing) จากการดำเนินโครงการรวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

(2) การรับฟังความคิดเห็น (Placation) ของประชาชนและหามาตรการลดผลกระทบ (3) การให้คำปรึกษา (Consultation) และ (4) การเจรจาต่อรอง (Negotiation) เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและทางสังคม (เทศบาลนครพิษณุโลก, 2547. เว็บไซต์) ผลจากการดำเนินการดังกล่าวของเทศบาลนครพิษณุโลกจึงนับเป็นกรณีตัวอย่างของการจัดการขยะที่ประสบความสำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือและการดำเนินงานร่วมกันจากทุกฝ่าย ทำให้โครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลกสามารถดำเนินการต่อเนื่องมาได้จนถึงปัจจุบัน

จากสภาพการณ์ดังกล่าวนำมาซึ่งคำถามในเชิงนโยบายว่า รูปแบบการดำเนินโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยของเทศบาลนครพิษณุโลกได้ถูกพัฒนาขึ้นมาอย่างไร เป็นไปตามกรอบแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมหรือไม่ หรือมีรูปแบบอื่นๆ ที่น่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่าและประชาชนเป้าหมายมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบดังกล่าวอย่างไร ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงมีความจำเป็น เนื่องจากผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการจัดการกับปัญหาด้านขยะมูลฝอยในพื้นที่อื่นๆ ที่มีบริบททางสังคมและสภาพปัญหาใกล้เคียงกัน และยังเป็นการศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมสำหรับทุกฝ่ายในการดำเนินโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการปัญหาด้านขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และรูปแบบการมีส่วนร่วมในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
2. เพื่อศึกษาความต้องการ และความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยสามารถแสดงให้เห็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก
2. ทำให้ทราบถึงความต้องการ และความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย
3. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้วางแผนโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยอื่นๆ ที่มีรูปแบบและลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยกำหนดขอบเขตในแต่ละขั้นตอนออกเป็น 3 ด้านด้วยกัน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล และขอบเขตด้านตัวแปร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา และรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพปัญหาในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก และรูปแบบการมีส่วนร่วมในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก โดยกำหนดการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ไว้ 8 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1981) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (2545, หน้า 56-57) และรูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของ โคเฮน และอัปฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980) ได้แก่ (1) ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (2) ร่วมแสดงความคิดเห็น (3) ร่วมตัดสินใจ (4) ร่วมวางแผน (5) ร่วมดำเนินการ (6) ร่วมติดตามตรวจสอบ (7) ร่วมประเมินผล และ (8) ร่วมรับผลประโยชน์

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม มีดังนี้ ภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลนครพิษณุโลก และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 4 คน ภาคเอกชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน จังหวัดพิษณุโลก และเจ้าหน้าที่เครือข่ายองค์กรประชาชน จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 4 คน ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน หมู่ที่ 1, 2, 4, 8, 10 และ 11 ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 11 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง และเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 19 คน ส่วนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อค้นหาบุคคลสำคัญ (Key Informants) ที่บุคคลอื่นได้กล่าวอ้างถึงทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบอลหิมะ (Snowball Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 9 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูลเรื่องสภาพปัญหา และรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการ และความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความต้องการ และความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้อยู่อาศัยในหมู่ที่ 1 – 10 ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 5,915 คน และประชาชนจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 25 คน ข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 19 คน เจ้าหน้าที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 10 คน เจ้าหน้าที่เครือข่ายองค์กรประชาชน จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 37 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน 6,134 คน

กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamanae กำหนดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าร้อยละ 5 (เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลิตินไทย, 2539 หน้า 138 – 139) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 380 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ความต้องการ และความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการป้องกันมลพิษชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการป้องกันมลพิษชุมชน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการป้องกันมลพิษชุมชน ตามเนื้อหาที่ได้สำรวจมาแล้วในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 และการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการป้องกันมลพิษชุมชนเทศบาลนครพิษณุโลก
2. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการและความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการป้องกันมลพิษชุมชน
3. ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการจัดการชุมชน
5. ข้อมูลที่ได้จากคำแนะนำและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูลเรื่องสภาพปัญหา และรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการป้องกันมลพิษชุมชนเทศบาลนครพิษณุโลก ข้อมูลเรื่องความต้องการ และความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคีในโครงการป้องกันมลพิษชุมชน และ ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก หมายถึง โครงการซึ่งดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยในลักษณะเป็นศูนย์รวมซึ่งชุมชนใกล้เคียงสามารถนำขยะมูลฝอยมากำจัดร่วมกันได้ ใช้วิธีการกำจัดแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ดำเนินการโดยเทศบาลนครพิษณุโลก
2. สภาพปัญหาจากการดำเนินโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเทศบาลนครพิษณุโลก และส่งผลกระทบต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมโดยรอบ
3. การมีส่วนร่วมแบบไตรภาคี หมายถึง กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย ตั้งแต่ (1) ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (2) ร่วมแสดงความคิดเห็น (3) ร่วมตัดสินใจ (4) ร่วมวางแผน (5) ร่วมดำเนินการ (6) ร่วมติดตามตรวจสอบ (7) ร่วมประเมินผล และ (8) ร่วมรับผลประโยชน์
4. ภาครัฐ หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในฐานะที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการควบคุม กำกับ และดูแลโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย และหน่วยงานราชการที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย
5. ภาคเอกชน หมายถึง องค์กร หรือมูลนิธิ หรือสมาคม หรือหน่วยงานที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น มีลักษณะเป็นสถาบันนอกระบบราชการ รวมตัวกันขึ้นตามกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มศึกษา กลุ่มสนใจ หรือกลุ่มที่มีเป้าหมายร่วมกัน มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและดำเนินบทบาทในการช่วยเหลือคลี่คลายปัญหาในสังคม การบริการสังคม รวมทั้งการพัฒนาสังคมโดยมิได้แสวงหากำไรหรือผลประโยชน์ใด
6. ภาคประชาชน หมายถึง ผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ บุคคล กลุ่มบุคคล นิติบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินงานโครงการบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย